

บทที่ 3

การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในคดีอาญา ของประเทศสหรัฐอเมริกา

การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของประเทศสหรัฐอเมริกามีประวัติความเป็นมาทั้งในด้านแนวคิดในการปกครองประเทศ วิวัฒนาการในด้านประวัติศาสตร์ การบัญญัติและการแก้ไขรัฐธรรมนูญรวมทั้งแนวคำพิพากษาของศาลสูง โดยมีการตีความในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

3.1 การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีพัฒนาการของหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่อาจเรียกได้ว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่เกิดทุนสูงสุดของการปกครองประเทศ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ.1789 James Madison ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้กล่าวต่อรัฐสภาเพื่อสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิหรือที่เรียกว่า Bill of Rights ซึ่งต่อมารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบตามกระบวนการและได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.1791² เมื่อกล่าวถึงวิวัฒนาการในทางประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่า Bill of Rights ได้กลายเป็นแนวคิดที่สำคัญของการปกครองประเทศและกฎหมายอันมีผลต่อพัฒนาการของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเรื่อยมา ในสิบสามมลรัฐที่ต่อมารวมกันเป็นประเทศสหรัฐอเมริกามีถึงเจ็ดมลรัฐที่รับ Bill of Rights เป็นรัฐธรรมนูญของมลรัฐโดยตรง ส่วนอีกหกมลรัฐที่เหลือก็ได้บรรจุสาระสำคัญของ Bill of Rights ไว้ในรัฐธรรมนูญของมลรัฐ มลรัฐที่รับ Bill of Rights เป็นมลรัฐแรก คือ มลรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่ง bill of Rights แห่งมลรัฐเวอร์จิเนียนี้ ก็ได้กลายเป็นต้นแบบแก่มลรัฐต่าง ๆ และสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

¹ วิษณุ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, (พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณาการ, 2530), หน้า 130.

² ซาติ ชัยเดชสุริยะ, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549), หน้า 13.

3.1.1 รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาฉบับปัจจุบัน

ตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 หรือที่เรียกว่า The Fourth Amendment อันเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญที่เป็นหลักประกันในสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานในกรณีต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการศึกษานวความคิดของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่สำคัญที่สุด ซึ่งบัญญัติวางหลักไว้ว่า "สิทธิของบุคคลที่จะมีความปลอดภัย มั่นคงในร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และวัตถุสิ่งของต่อการค้น การยึดและการจับโดยไม่มีเหตุ อันควรนั้น จะถูกล่วงละเมิดมิได้ และห้ามมิให้มีการออกหมาย เว้นแต่จะโดยมีเหตุอันควร ซึ่งได้มาโดยการสาบานหรือปฏิญาณตน และหมายนั้นจะต้องระบุเฉพาะเจาะจงถึงสถานที่ที่ซึ่งจะ ถูกค้น ตัวบุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะถูกยึด"³ จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 นี้ได้มีการบัญญัติโดยมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสารและวัตถุสิ่งของจากการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งก็คือ การใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าพนักงานต่อการจับ การค้น การยึด ที่มีผลกระทบต่อ สิทธิเสรีภาพดังกล่าว และข้อสังเกตประการต่อมาคือรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 นี้ ก็ยังได้มีการวางหลักในเรื่องของการกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ไว้ ดังจะเห็นได้ จาก การวางข้อกำหนดเอาไว้ว่า หมายค้น หมายจับและหมายยึด จะต้องมีการระบุรายละเอียดในการที่ จะต้องระบุเฉพาะเจาะจงถึงสถานที่ที่ซึ่งจะถูกค้นตัวบุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะถูกยึดได้ตาม รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวด้วยนั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 จะได้บัญญัติรับรอง สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม แต่ รัฐธรรมนูญก็มิได้มีการบัญญัติถึงผลในด้านของการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการฝ่าฝืนของ เจ้าพนักงานอันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพดังกล่าว แต่ประการใด ดังนั้นสิ่งที่จะต้องศึกษาต่อไปก็คือ ในด้านผลของการละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อหลักการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญฉบับ ดังกล่าวได้รับรองและคุ้มครองไว้ โดยเฉพาะเรื่องผลในด้านของการรับฟังหรือ ไม่รับฟัง

³ The Fourth Amendment

"The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches, and seizures, shall not be violated, and no Warrants shall issue, but upon probable cause, supported by Oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and persons or things to be seized." see United States Constitution

พยานหลักฐานที่หากพยานหลักฐานนั้นได้มาด้วยวิธีการอันไม่ถูกต้องตามกฎหมายจะเป็นเช่นไร ต่อระบบของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่ผู้วิจัยจะกล่าว ในหัวข้อต่อไป

3.1.2 ผลจากการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment)

การแสวงหาพยานของเจ้าหน้าที่ของรัฐหากเป็นการแสวงหาพยานด้วยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายแล้ว มักจะเกิดการต่อต้านและการไม่ยอมรับของคนในสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะถึงความที่ยึดถือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้กระทำโดยมิชอบในกรณีต่าง ๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งให้น้ำหนักของการบังคับใช้กฎหมายไปในทางที่มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะชมชู่ยับยั้งป้องกันมิให้เจ้าพนักงานได้กระทำการอันมิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอีกต่อไปดังจะเห็นได้จากในคดี *Linkletter v. Walker* 381 U.S. 618, 85 S.Ct. 1731, 14 L.Ed. 2d 601 (1965) และคดี *Terry v. Ohio* 392 U.S. 1, 88 S. Ct. 1868, 20 L.Ed.2d889 (1968)⁴ ซึ่งที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้สร้างกฎเกณฑ์แห่งการยับยั้งการกระทำที่มิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐานนี้ก็คือกฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐาน⁵ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) อันเป็นหลักการที่ได้ถูกวางแนวทางไว้โดยศาลสูงสุดแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นศาลที่มีอำนาจเด็ดขาดในการตีความรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา

3.1.3 วิวัฒนาการของกฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายจากการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานในกรณีต่าง ๆ เห็นได้ว่าแม้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth amendment) นี้จะได้มีการบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ.1791 แต่ในการตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล

⁴ Wayne R. Lafave, Jerold H. Israel, and Nancy J. King, *Criminal Procedure*, (3rd.Ed., St.Paul : West Group, 2000), p.113 – 114.

⁵ คัมภีร์ แก้วเจริญ. "จับ คั่น : ผลของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในแง่พยานหลักฐาน," อัยการ 2(ธันวาคม 2512), หน้า 64.

ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองไว้แล้ว ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาก็ยังคงยึดถือหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามแนวคอมมอนลอว์เดิม คือ ศาลยังคงที่จะยอมรับพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาโดยการละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลโดยมิชอบอยู่ แม้ในขณะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) จะมีผลบังคับใช้ในขณะนั้นก็ตาม ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาก็ยังคงหลักการของคอมมอนลอว์เดิมอยู่นั่นเอง โดยศาลจะอนุญาตให้พยานหลักฐานดังกล่าวสามารถเข้าสู่การพิจารณาของคณะลูกขุน ส่วนพยานหลักฐานนั้นจะมีน้ำหนักเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะลูกขุน⁶ ในการตัดสินคดี กล่าวคือ แม้เดิมศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาก็จะยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายอยู่เสมอ ส่วนความมีน้ำหนักของพยานหลักฐานจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ "ความน่าเชื่อถือ" อันเป็นการให้หลักการชั่งน้ำหนักของพยานหลักฐานในคณะลูกขุนโดยไม่ได้พิจารณาให้น้ำหนักในประเด็นของการรับฟังพยานหลักฐานแต่ประการใด

อย่างไรก็ตามต่อมาแนวความคิดของนักกฎหมายอเมริกันก็เริ่มมีแนวความคิดเปลี่ยนไปคือการมุ่งให้น้ำหนักต่อการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนมากขึ้นกว่าแต่เดิมที่เคยเป็นโดยเฉพาะการที่จะหามาตรการใดมายับยั้งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการผลักดันเพื่อสนับสนุนการมีอยู่ของสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่ได้ให้ความคุ้มครองนี้ ต่อมาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการตัดสินโดยเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยแต่เดิมอันเป็นบรรทัดฐานใหม่ ในปี ค.ศ. 1886 ในคดี Boyd v. United⁷ ที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานเอกสารที่ได้มาเพราะการที่เจ้าพนักงานได้บีบบังคับจำเลยให้เปิดเผยเอกสารเพราะเอกสารที่ได้มาเพราะการกระทำดังกล่าวของเจ้าพนักงานนั้น ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) เอกสารดังกล่าวจึงไม่อาจถูกยอมรับที่จะมาปรับปรำจำเลยได้และต่อมาศาลสูงสุดแห่งสหรัฐก็ได้วางหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอันเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบของเจ้าพนักงานในคดี Weeks v. United State

ซึ่งถือเป็นคำพิพากษาที่มีความสำคัญที่ศาลได้วางหลักกฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามหลัก Exclusionary Rule ไว้อย่างชัดเจนที่สุดโดยข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่าเจ้าพนักงานได้พยานหลักฐาน คือ บรรดาจดหมายและเอกสารได้ตอบต่าง ๆ ของจำเลยจากการค้นบ้านของจำเลยโดยไม่มีหมายและได้ยึดเอกสารส่วนตัวบางชิ้น

⁶ จิรนิติ หะวานนท์, "หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน," *ตุลพาห* 31(พฤษภาคม-มิถุนายน 2527), 36.

⁷ 116 U.S. 616, 6 S.Ct.524, 19 L.Ed. 746 (1886).

ของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีอาญาว่า จำเลยเล่นการพนันทางไปรษณีย์ เหตุผลประการสำคัญที่สุดของการที่ศาลใช้ในการไม่รับฟังพยานหลักฐานในคดีนี้ก็คือ "หากมีการยอมให้รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ที่บัญญัติห้ามการค้น การยึด โดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้นจะไร้ผล" จากคดีนี้เห็นได้ว่า ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้ตีความในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั้งนี้เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมหากมีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการในลักษณะที่เกินขอบเขตของกฎหมายอันละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากคดีดังกล่าวพยานหลักฐานที่ได้มาจึงไม่อาจนำมารับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานได้ใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานอันมิชอบอีกต่อไปนั่นเอง⁸

อย่างไรก็ตาม หลัก Exclusionary Rule ตามที่ได้วางเป็นบรรทัดฐานไว้ในคดีแรกในคดี Weeks v. United State ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการบังคับใช้หลัก Exclusionary Rule อยู่เช่นเดียวกันโดยเฉพาะผลของการตีความของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในคดี Wolf v. People of the State of Colorado⁹ ที่วางหลักไว้ว่า หลัก Exclusionary Rule คงใช้บังคับเฉพาะคดีที่ขึ้นสู่ศาลสหรัฐอเมริกาและเฉพาะในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ละเมิดสิทธิของประชาชนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้น ส่วนมลรัฐต่าง ๆ มีสิทธิที่จะเลือกยึดถือตามหลักคอมมอนลอว์เดิม คือ สามารถรับฟังพยานหลักฐานที่แม้จะได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง หรือ ศาลมลรัฐอื่น ๆ จะยึดถือตามหลักในคดี Weeks v. United State คือ ไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบก็ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเหตุผลของศาลที่เห็นว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ หรือหลัก Exclusionary Rule นั้น มิใช่เป็นหลักการที่รวมอยู่ในสิทธิขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth amendment) ซึ่งเป็นผลที่ทำให้ศาลของมลรัฐไม่จำเป็นต้องยึดถือเป็นหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้แต่อย่างใด ดังนั้นต่อมาโดยเหตุของหลักตามแนวคำพิพากษาในคดี Wolf v. People of the State of Colorado ที่วางไว้ในปี ค.ศ. 1949 นี้เอง จึงเกิดความลักลั่นในทางปฏิบัติ เพราะหากจำเลยละเมิดกฎหมายสหรัฐอเมริกาและขึ้นศาลสหรัฐอเมริกาจำเลยยอมมีสิทธิที่จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานที่

⁸ คดี Linkletter v. Walker 381 U.S. 618, 85 S.Ct. 1731, 14 L.Ed.2d 601 (1965) และคดี Terry v. Ohio 392 U.S. 1, 88 S.Ct. 1868, 20 L.Ed.2d 889 (1968) อ้างถึงใน ชลลดา จินตเสถียร , ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตาม มาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 26.

⁹ 338 U.S. 25, 69 S.Ct. 1359, 93 L.Ed 1782 (1949).

ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบได้ แต่ในขณะที่เดียวกันกับที่จำเลยซึ่งละเมิดกฎหมายมลรัฐและต้องขึ้นศาลมลรัฐอาจจะไม่มีสิทธิอย่างเดียวกัน หากรัฐนั้น ๆ ยึดตามหลักคอมมอนลอว์เดิม ดังนั้นเพื่อให้หลักการเป็นไปอย่างเดียวกันทั้งศาลสหรัฐอเมริกาและศาลมลรัฐทุกแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาจึงได้เปลี่ยนแปลงหลักการตามที่ คดี Wolf v. People of the State of Colorado ได้วางไว้อีกครั้งหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1961 ในคดี Mappo v. Ohio¹⁰ ที่ได้วางหลักการสำคัญและมีผลบังคับใช้จนตราบเท่าจนถึงทุกวันนี้ เหตุผลประการสำคัญที่สุดที่ศาลได้วินิจฉัยคือ ศาลได้ตีความขยายว่า หลัก Exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth amendment) และ เหตุผลประการต่อมาที่ศาลได้ให้ไว้คือ ศาลเห็นว่าเป็นหลักประกันในการให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอย่างจริงจัง ประกอบกับหลักของกระบวนการนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ที่ได้วางหลักไว้ว่า "มลรัฐต่าง ๆ ไม่อาจทำให้บุคคลต้องสูญเสียซึ่งชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินโดยปราศจากกระบวนการที่ชอบด้วยหลักนิติธรรม"¹¹ ที่ได้รับรองหลักประกันทุกประการในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ที่ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการจับ ค้น หรือยึดโดยมิชอบโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นศาลสหรัฐหรือศาลมลรัฐ ดังนั้นศาลของมลรัฐจึงต้องยอมรับปฏิบัติตาม หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในหลัก Exclusionary Rule ดังกล่าวก็ต้องนำมาบังคับใช้แก่มลรัฐทุกรัฐด้วยเสมอ ประโยคที่สำคัญที่สุดของศาลในการให้เหตุผลดังกล่าว คือ

"หลักการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการเดียวซึ่งมีประสิทธิภาพที่จะบังคับให้เจ้าพนักงานของรัฐยอมรับนับถือต่อหลักประกันในรัฐธรรมนูญที่ทุกมลรัฐจึงต้องปฏิบัติ และยึดถือตาม" นั้นเอง

คำพิพากษานี้ จึงเป็นคำพิพากษาที่สำคัญที่สุดของการวางหลัก เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยการกำหนดให้หลัก exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่เดิม หลัก Exclusionary Rule นี้มิได้ถูกตีความว่าเป็นส่วนหนึ่งของ The Fourth amendment แต่ประการใด คำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาฉบับนี้ก็ได้อธิบายรับรองถึงสิทธิเสรีภาพดังกล่าวโดยชัดเจน ซึ่งบรรทัดฐานของคดี Mappo v. Ohio นี้ก็มีผลบังคับให้ตลอดเรื่อยมาจวบจนถึงปัจจุบัน

¹⁰ 367 U.S. 643, 81 S.Ct. 1684, 6 L.Ed.2d 1081 (1961).

¹¹ The Fourteenth Amendment Section 1...; nor shall any state deprive any person life, liberty, or property, without due process of law...;

3.1.4 แนวคำพิพากษาของศาลในเรื่องไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันไม่ถูกต้องซึ่งไม่ชอบของประเทศสหรัฐอเมริกา

คดี WEEKS V. UNITED STATE¹² ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าพนักงานได้พยานเอกสารมาโดยการค้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือพยานหลักฐานอันได้แก่ บรรดาจดหมายและเอกสารโต้ตอบของจำเลย จากการค้นบ้านของจำเลยโดยไม่ชอบ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่ได้มาโดยฝ่าฝืน THE FOURTH AMENDMENT ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะการที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ค้นบ้านของจำเลยโดยไม่มีหมายและได้ยึดเอกสารส่วนตัวบางชิ้นของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีนี้ว่า จำเลยเล่นการพนันทางไปรษณีย์ ดังที่ศาลได้ให้เหตุผลว่า หากมีการยอมให้รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ที่ห้ามการค้น การยึดโดยไม่มีเหตุอันควรจะไร้ผล

คดี KATZ V. UNITED STATES¹³ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าหน้าที่ FBI ได้ทำการลักลอบดักฟังทางโทรศัพท์ของจำเลยโดยเจ้าหน้าที่ FBI ได้ทำการติดตั้งเครื่องดักฟังและเครื่องบันทึกเสียงไว้ที่ตู้โทรศัพท์สาธารณะเพื่อดักฟังการสนทนาของจำเลย ในคดีนี้ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วินิจฉัยว่าคำพูด หรือ WORDS อยู่ในความหมายที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยถือว่า การอัดเทปไว้เป็นพยานหลักฐานเป็นการก่อให้เกิดการค้น และยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ FBI จึงถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของจำเลยตามที่ THE FOURTH AMENDMENT ได้ให้ความคุ้มครองไว้ เพราะตู้โทรศัพท์สาธารณะได้รับการปกป้องและได้รับการคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคลอันทำให้ศาลปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวในคดีนี้เป็นคดีที่วางหลักในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามที่กำหนดไว้ใน THE FOURTH AMENDMENT เพราะสิ่งที่รัฐธรรมนูญปกป้องและคุ้มครอง มิใช่จำกัดเฉพาะเพียงสถานที่เท่านั้น¹⁴ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ได้ให้ความคุ้มครองเพื่อเป็น

¹² 232 U.S. 383, 34 S.Ct. 341, 58 L.Ed. 652 (1914).

¹³ 389 U.S. 347, 88 S.Ct. 507, 19 L.Ed.2d 576 (1967).

¹⁴ Jerold H. Israel, Yale Kamisar, Wayne R. Lafave, Criminal Procedure and the Constitution (Leading Supreme Court Cases and Introductory Text), (3rd. Ed., St.Paul : West Group, 2002), p.81 – 109 .

หลักประกันที่จะมิให้ถูกเจ้าพนักงานของรัฐในการที่จะล่วงละเมิดจากการแสวงหาพยานหลักฐาน นั้นก็คือ "บุคคล"¹⁵ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคลนั่นเอง

คดี *In re Harvey*¹⁶ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ดูแลความสงบเรียบร้อยในสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งมีวัยรุ่นตั้งกลุ่มทะเลาะวิวาทและไล่ยิงกันเป็นประจำ ขณะที่รถของเจ้าพนักงานตำรวจขับในสถานที่นั้นในคืนวันหนึ่ง เวลาสองทุ่ม เจ้าพนักงานตำรวจพบชายวัยรุ่น 3 คน จึงหยุดรถและเดินลงไปหา ชายทั้งสาม ชายคนหนึ่งเมื่อเห็นเจ้าพนักงานตำรวจเดินตรงเข้ามาจึงเดินผละออกไปจากชายอีก 2 คนดังกล่าว เจ้าพนักงานตำรวจจึงเรียกจำเลยซึ่งอยู่ในกลุ่มนั้นให้มาหา เมื่อจำเลยเดินเข้ามาใกล้เจ้าพนักงานตำรวจได้คลำดูที่เสื้อโค้ตและเข็มขัดได้พบวัตถุชิ้นหนึ่งภายในกระเป๋าเสื้อโค้ตด้านซ้าย ต่อมาพบว่าวัตถุชิ้นนั้นคืออาวุธปืนเถื่อน

ในคดีนี้ศาลได้วินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการค้นตัวบุคคลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลไม่ยอมรับฟังอาวุธปืนของกลางเป็นพยานหลักฐานโดยศาลได้ให้ความเห็นว่า ในขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการตรวจค้นตัวจำเลยนั้น เจ้าพนักงานตำรวจไม่ทราบมาก่อนเลยว่าจำเลยกระทำการสิ่งใดที่เป็นการผิดกฎหมายหรือว่ามีอาวุธติดตัว ทั้งเจ้าพนักงานตำรวจก็ยังมิได้ทราบมาก่อนด้วยว่าจำเลยและพรรคพวกของจำเลยอีก 2 คนเป็นสมาชิกกลุ่มอันธพาลหรือเกี่ยวพันในการกระทำความไม่ชอบด้วยกฎหมายของกลุ่มอันธพาล

โดยเฉพาะในขณะที่จำเลยถูกเรียกให้เข้ามาหาเจ้าพนักงานตำรวจ และขณะถูกเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นที่ตัวคือเสื้อโค้ตและเข็มขัดนั้น จำเลยมิได้แสดงกริยาอาการอย่างใด อันจะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจสันนิษฐานได้ว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายในขณะนั้น การที่จำเลยมิได้เชื่อฟังเจ้าพนักงานตำรวจและมิได้ตรงเข้าไปเจ้าพนักงานตำรวจในทันทีที่ถูกเรียก ไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจในการตรวจค้นตัวของจำเลยเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานใด ๆ จากร่างกายของจำเลยได้

คดี *Back v. Ohio*¹⁷ ศาลได้วินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับเพียงแต่รู้ว่าผู้ถูกจับเคยกระทำความผิดมาก่อนและมีประวัติอาชญากรรมอยู่ในทะเบียนประวัติของ

¹⁵ Mary Helen Wimberly, *Rethinking The Substantive Due process Right To Privacy : Grounding Privacy In The Fourth Amendment*, Vanderbilt Law Review, January 2007, p 292. อ้างถึงใน ชลลดา จินตเสถียร ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 29.

¹⁶ 295 A. 2d 93 (1972).

¹⁷ 379 U.S. 89 (1964).

เจ้าพนักงานตำรวจ โดยเจ้าพนักงานตำรวจได้จดจำหน้าตาและท่าทางของผู้ถูกจับได้ ข้อเท็จจริงเพียงเท่านั้นยังถือมิได้ว่าการจับของเจ้าพนักงานตำรวจชอบด้วยกฎหมาย เพราะกรณีนี้ยังถือมิได้ว่ามีเหตุอันสมควรที่จะทำให้เจ้าพนักงานมีอำนาจในการจับนั้นได้

โดยศาลสูงสุดแห่งสหรัฐได้กล่าวไว้ว่า หากข้อเท็จจริงมีเพียงเท่านั้น ถือว่าเป็นเหตุอันควรในการจับได้แล้ว ผู้ที่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว ก็จะถูกจับกันได้ตามอำเภอใจ ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นอันสืบเนื่องมาจากการจับที่ปราศจากเหตุอันสมควร การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ที่กระทำไปโดยฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่

คดี Mapp v. Ohio¹⁸ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้เข้าไปในบ้านของจำเลยคือ Ms.Mapp เพื่อที่จะทำการค้นหาพยานหลักฐานที่ใช้ในการเล่นการพนันและผู้เล่นที่หลบซ่อนอยู่ จำเลยได้ถามถึงหมายค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หนึ่งได้แสดงกระดาษแผ่นหนึ่งแต่มิได้ให้จำเลยอ่านข้อความในกระดาษแผ่นนั้น ซึ่งข้อเท็จจริงนี้เจ้าพนักงานตำรวจได้ยอมรับในภายหลังว่ากระดาษแผ่นดังกล่าวไม่ใช่หมายค้น แต่เป็นการแสดงเพื่อหลอกลวงจำเลยในการค้นดังกล่าวเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานภายในบ้านทั้งหมด ซึ่งรวมไปถึงหนังสือและกระดาษของจำเลยด้วย แม้ว่าในระหว่างการค้น เจ้าพนักงานตำรวจจะได้พบหนังสือผิดกฎหมายจำนวน 4 เล่ม ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดสำหรับผู้ที่ครอบครองหนังสือผิดกฎหมายเหล่านี้ แต่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐก็ได้ปฏิเสธที่จะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว เพราะการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนี้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 และคำพิพากษาของศาลสูงฉบับนี้ก็ยังคงวินิจฉัยเพิ่มไปด้วยอีกว่า หลัก Exclusionary Rule ถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4

คดี Bond v. United States 529 U.S. 334 คดีนี้นายสตีเวน บอนด์เป็นความผิดในเรื่องการมียาเสพติดไว้ในครอบครองและจำนำเขาได้รับเดินทางบนรถบัส จากแคลิฟอร์เนีย เมื่อรถหยุดที่ด่านตำรวจตระเวนชายแดนในเซียร์ยาบลองกา, เท็กซัสซึ่งตำรวจได้ขึ้นรถเมล์เพื่อตรวจสอบผู้โดยสาร และได้ไปค้นกระเป๋าเดินทางของผู้โดยสารบนรถ เมื่อตำรวจค้นกระเป๋าผ้าใบสีเขียวของบอนด์ในถุงบินเขารู้สึกว่าคล้าย ๆ ก้อนอะไรสักอย่างหนึ่งในถุงนายสตีเวน บอนด์ ยอมรับถุงเป็นของเขาและยินยอมให้ค้นหาภายในถุงเป็นห้อยาบ้าในเทปพันสายไฟ ศาลชั้นต้นตัดสินว่าเขามีความผิดในข้อหาทั้งสองพิฆาตโทษจำคุก 57 เดือน

¹⁸ 367 U.S. 643, 81 S.Ct. 1684, 6 L.Ed.2d 1081 (1961) อ้างถึงใน ชลลดา จินตเสถียร, ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 29.

ศาลอุทธรณ์พิพากษา ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาพิพากษากลับคำตัดสินศาลอุทธรณ์ โดยหัวหน้าผู้พิพากษา Rehnquist กล่าวว่า บุคคลทั่วไปย่อมความหวังและเข้าใจว่าคนอื่น ๆ จะไม่แตะต้องกระเป๋าของเขาจากบุคคลอื่นหรือแม้แต่การตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่กระทำไปโดยฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่

คดี Atwater v. City of Lago Vista 532 U.S. 318 คดีนี้ ตำรวจเรียกให้รถของ นาง Atwater หยุดเนื่องจากเธอไม่สวมเข็มขัดนิรภัย ตามที่กำหนดไว้กฎหมายของรัฐเท็กซัส ตามรายงานจากพยานกล่าวว่าเจ้าหน้าที่ใช้วาจาต่อนาง Atwater และ นาง Atwater ได้ให้เจ้าหน้าที่ลดเสียงของเขาและพยานยังให้การต่อไปว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กล่าวว่า เธอจะต้องติดคุก ต่อมาเธอถูกจับใส่กุญแจมือต่อหน้าลูก ๆ ของเธอและนำไปซึ่งคุก ที่คุกเธอถูกถ่ายภาพและทิ้งไว้ในห้องขังประมาณหนึ่งชั่วโมง เธอได้รับการปล่อยตัวโดยการประกันตัว และจ่ายค่าปรับ เป็นเงิน 50 เหรียญ สำหรับความผิดในข้อหาไม่สวมเข็มขัดนิรภัย

เธอและสามีได้ยื่นฟ้องต่อศาลการจับกุมไม่มีเหตุผลถูกละเมิดเพราะตำรวจจับเธอสำหรับอาชญากรรมเล็กน้อยที่มีโทษเพียงปรับ เพราะเธอยอมรับผิดโดยการจ่ายเงินค่าปรับ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าเจ้าหน้าที่กระทำไปโดยสมควรแล้วแม้เป็นการกระทำ ความผิดในกรณีเล็กน้อยก็ตาม ศาลสูงสหรัฐอเมริกาพิพากษายืนว่าการจับกุมดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำไปโดยมีเหตุผลในการจับกุมความผิดที่เกิดขึ้นแล้วแม้จะเป็นการกระทำ ความผิดในข้อหาที่ฐานความผิดดังกล่าวมีโทษเพียงแค่การปรับก็ตาม ไม่ได้เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่แต่อย่างใด

คดี Kyllo v. United States 533 U.S. 27 คดีนี้เจ้าหน้าที่ได้ใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพความร้อนในการสอดแนมบริเวณนาย Kyllo อาศัยอยู่โดยสงสัยว่าเป็น Kyllo ปลูกพืชกัญชา ภายในบ้าน โดยวัดจากความร้อน ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าพื้นที่บริเวณโรงรถและผนังด้านข้างมีความร้อนมากกว่าส่วนที่เหลือของบ้านและร้อนมากกว่าบ้านหลังอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียงจนนำไปสู่การจับกุมเขาในที่สุด

นาย kyllo ได้คัดค้านว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเขา ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้พิพากษาว่าด้วยเสียงห้าต่อสี่เสียงว่าการกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาเนื่องจากการกระทำโดยใช้เครื่องมือที่ไม่ได้ถูกใช้โดยทั่วไปจากการสืบหาพยานหลักฐานตามปกติทั่วไปเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลการกระทำดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่

3.1.5 เจตนาารมณ์ของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

เจตนาารมณ์ของหลักการที่ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางไว้โดยการไม่ยอมรับฟัง หรือตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเหตุผลอะไรที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว ในประเด็นนี้ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงเหตุผลของวัตถุประสงค์ในการที่จะต้องตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบออกไปจากการพิจารณาซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นสามประการ¹⁹ ด้วยกันคือ

3.1.5.1 **เหตุผลในแง่ของการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการเช่นนั้นอีก (deterrent)** ในกรณีนี้อาจเป็นการยับยั้งเจ้าพนักงานผู้นั้นโดยเฉพาะเจาะจง (specific deterrent) หรือยับยั้งเจ้าพนักงานอื่น ๆ โดยทั่วไป (general deterrent) ก็ได้ เช่น ถ้าเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นตระหนักดีว่า ศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นนั้น เจ้าพนักงานผู้นั้นอาจไม่กล้ากระทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นนั้นต่อไปอีก เมื่อจะทำการค้นในคราวต่อไป จำเป็นจะต้องดำเนินการให้มีการออกหมายค้นเสียก่อน หลักการเดียวกันนี้ก็มุ่งหวังว่าจะมีผลเป็นการยับยั้งต่อเจ้าพนักงานรายอื่น ๆ โดยทั่วไปด้วย

3.1.5.2 **เหตุผลในแง่ของความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล (judicial integrity)** นอกจากเหตุผลในแง่ของการยับยั้งแล้ว ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้อ้างอยู่เสมอ ๆ ว่า ความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาลจะเสื่อมเสียไป ถ้ายอมให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ถ้าศาลรับฟังและใช้พยานหลักฐานดังกล่าวลงโทษจำเลย ก็เท่ากับศาลไร้ความบริสุทธิ์และกลายเป็นหุ้นส่วนในการล่วงละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน (partnership in official lawlessness) หลักในเรื่องความยุติธรรมเป็นกลางของศาลที่จะไม่เอียงเอนเข้ากับฝ่ายใด มีผลเป็นการบังคับให้ศาลต้องไม่รับฟังพยานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการเตือนให้ฝ่ายบริหารผู้ควบคุมเจ้าพนักงานได้ตระหนักว่า ศาลจะไม่ยอมให้ฝ่ายบริหารได้รับผลประโยชน์ใด ๆ จากการกระทำอันมิชอบโดยเจ้าพนักงานของฝ่ายบริหารนั้น

3.1.5.3 **เหตุผลในแง่ของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Right) ของผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ** ในระยะแรก ๆ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาเคยอ้างว่าเหตุผลที่ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็เพราะเป็นสิทธิของจำเลยผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ๆ และการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานตามที่จำเลยร้องขอก็เสมือนหนึ่งว่าศาลได้ให้ค่าสินไหมทดแทนแก่จำเลยในการที่มีการค้น ยึด

¹⁹ ชลลดา จินตเสถียร, ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 123 – 126.

หรือจับอันมิชอบต่อจำเลยนั้นเช่นเดียวกับที่ศาลบังคับให้ผู้กระทำละเมิดกรณีทั่ว ๆ ไปใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ถูกล่วงละเมิดนั่นเอง

3.1.6 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประการแรก ในส่วนของเหตุผลเกี่ยวกับการยับยั้งไม่ให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับว่า การไม่รับฟังพยานหลักฐานเป็นวิธีเดียวที่อาจมีผลยับยั้งเจ้าพนักงานได้ เพราะมาตรการทางแก้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้องให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการโดยมิชอบเป็นจำเลยในคดีอาญาหรือในคดีแพ่งนั้นทำได้อย่างจำกัด เพราะในคดีอาญานักงานอัยการอาจมีความเห็นใจเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงไม่ฟ้องร้องคดีอาญาโดยอาจเห็นว่า เจ้าพนักงานอาจกระทำการผิดพลาดอย่างบริสุทธิ์ใจหรือแม้พนักงานอัยการจะฟ้องร้องเจ้าพนักงานผู้นั้นก็อาจส่งผลให้ลูกขุนที่ทำการพิจารณาคดีอาจเห็นใจไม่เอาผิดต่อเจ้าพนักงานก็ได้

ซึ่งในคดีแพ่งก็เช่นเดียวกัน การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอาจเป็นไปได้โดยยาก ไม่ว่าจะเป็นการเรียกค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (punitive damages) นั้นก็อาจทำได้ยาก เพราะโจทก์จะต้องพิสูจน์ถึงเจตนาร้าย (ill will) ของเจ้าพนักงานผู้เป็นจำเลยให้ได้เสียก่อน ซึ่งโจทก์อาจพิสูจน์ได้ยาก เพราะการที่เจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ เช่น การค้นโดยไม่มีหมายอาจเป็นเพราะเจ้าพนักงานวินิจฉัยข้อเท็จจริงเฉพาะหน้าคลาดเคลื่อนไป เช่น เจ้าพนักงานเข้าใจว่ามีเหตุฉุกเฉิน ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายมากกว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานจงใจแกล้งจำเลยก็เป็นได้กับทั้งก็ได้ปรากฏว่ามีการโต้เถียงกันในเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบจะมีผลในทางยับยั้งได้อย่างแท้จริงหรือไม่นั้น มีผู้วิจารณ์ว่า หลักการดังกล่าวไม่น่าจะมีผลในทางยับยั้งได้อย่างแท้จริงดังจะเห็นได้จาก ผลงานวิจัยของ Professor Skolnick ในหนังสือ Justice Without trial (1975)²⁰ ปรากฏว่า หลัก EXCLUSIONARY RULE มีอิทธิพลน้อยมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่จะต้องใช้เวลานาน ซึ่งกว่าจะทราบผลว่าพยานหลักฐานที่เสนอไปนั้นศาลไม่รับฟังเนื่องจากได้มาโดยวิธีการไม่ถูกต้อง และประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งวันหนึ่ง ๆ ต้องทำคดีมากมายได้ลืมเหตุการณ์และข้อเท็จจริงในคดีเก่า ๆ ไปเสียหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ใคร่ให้ความสนใจติดตามผลของคดีจะสนใจเพียงสถิติการจับกุมเท่านั้น เพราะนั่นเป็นผลงานความดีความชอบประจำปี

²⁰ จิรนิติ หะวานนท์, "หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน," หน้า 36.

ดังนั้น คำพิพากษาของศาลจึงไม่มีผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หากคณะลูกขุนตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดเพราะผู้พิพากษาไม่อนุญาตให้พนักงานอัยการเสนอพยานหลักฐานบางชิ้นต่อคณะลูกขุน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยมิชอบ ในสายตาของประชาชน ความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมตกอยู่กับพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องโดยตั้งรูปคดีอ่อน ไม่จัดการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแสวงหาพยานหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ และสุดท้ายความผิดก็ย่อมตกอยู่กับผู้พิพากษาที่มุ่งรักษาระเบียบวิธีการโดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงแห่งคดี ทั้ง ๆ ที่ หากคณะลูกขุนได้ทราบพยานหลักฐานชิ้นนี้ต้องเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจริง แต่ผู้พิพากษากลับกันไว้ไม่ให้ ลูกขุนทราบ กรณีข้อเท็จจริงแห่งคดีแจ่มชัดดังนี้ ประชาชนจึงมองไม่เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกรณียกฟ้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบในชั้นเจ้าพนักงานประการใด แต่ประชาชนกลับคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานมาเสนอจนครบถ้วนแล้วซึ่ง ศาลกลับไม่รับฟังเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่ควรต้องรับผิดชอบ ดังนั้นเมื่อกระแสสังคมออกมาเป็นเช่นนี้แล้ว เจ้าพนักงานตำรวจก็ยอมไม่สำนึกในความผิดพลาดในการกระทำของตนทำให้หลัก Exclusionary Rule ก็ยอมไม่มีผลผลทางยับยั้งต่อเจ้าพนักงานของรัฐเลย

ประการที่สอง สำหรับเหตุผลของการไม่รับฟังพยานหลักฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาในแง่ของความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล มีข้อนำพิจารณาว่า ในหลักการที่จะให้เฉพาะผู้ที่ถูกเจ้าพนักงานล่วงละเมิดเท่านั้นที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานในฐานะที่เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ถือว่าเป็นสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำโดยมิชอบเท่านั้นที่สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานชิ้นนั้น โดยถือเสมือนว่า ศาลได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่จำเลยที่ถูกเจ้าพนักงานกระทำโดยมิชอบ สำหรับการจับ การค้นหรือยึดนั้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม หากเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบดังกล่าวต่อบุคคลที่สาม จำเลยก็ย่อมไม่มีสิทธิ

ตัวอย่างเช่น ตำรวจค้นบ้าน ก. ซึ่งจำเลยเอาของกลางไปซ่อนไว้โดยไม่มีหมายค้น ถ้าพนักงานอัยการนำของกลางชิ้นนั้นมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีที่จำเลยถูกฟ้อง จำเลยย่อมไม่มีสิทธิขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานชิ้นนั้น ทั้งนี้เพราะบ้านของนาย ก. มิใช่บ้านของจำเลยซึ่งถูกค้นโดยมิชอบนั่นเอง ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เป็นการขัดต่อทฤษฎียับยั้งและหลักความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล (JUDICIAL INTEGRITY) เป็นอย่างมาก เพราะถ้าจะให้ศาลมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยแท้จริงแล้ว ศาลจะต้องไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบทุกกรณี โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าพนักงานได้กระทำการอันมิชอบต่อผู้ใด ด้วยเหตุนี้เอง ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในระยะหลัง ๆ จึงมักไม่ใคร่ที่จะอ้างหลัก judicial integrity เป็นข้ออ้างในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานมากเท่าใดนัก เพราะคดีหลัง ๆ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่าสิทธิส่วนบุคคล (personal right) นี้ มิใช่เหตุผลแห่งการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้า

พนักงานได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ หากแต่เหตุผลที่แท้จริงในการไม่รับฟังก็เพื่อต้องการที่จะให้มีผลเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบต่อไปในภายหน้าเสียมากกว่าดังเช่นในคดี *United State v. Calandra* 414 U.S. 338 (1974) ที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า หลักการยับยั้งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของ *The exclusionary Rule* หรือในคดี *United State v. Janis* 248 U.S. 433 (1975) ที่สรุปว่าการยับยั้งเป็นเหตุผลเพียงประการเดียวของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน เป็นต้น

3.1.7 ผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the Poisonous Tree Doctrine)

หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (*Exclusionary Rule*) ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาก้าวไกลไปถึงการขยายขอบเขตที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย ซึ่งการที่ศาลได้วางหลักด้วยการขยายขอบเขตของพยานหลักฐานที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบ จุดนี้เองที่เป็นจุดเด่นที่สุดในหลัก *Exclusionary Rule* ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่สำคัญในการแสดงให้เห็นถึงความเคร่งครัดดังที่ปรากฏในคดี *Silverthorne Lumber Co. v. United States* 252 U.S. 358 (1920) โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่า นอกจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยตรงจากการค้นโดยมิชอบจะรับฟังไม่ได้แล้ว พยานหลักฐานอื่น ๆ ที่สืบเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบนั้นก็รับฟังไม่ได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ศาลได้ขยายหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้ออกไปครอบคลุมถึงดอกผลของพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย

โดยถือว่าพยานชิ้นหลังเป็นผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษคือ พยานชิ้นแรก ซึ่งถือว่า เป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอย่างหนึ่งอันฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หรือในคดี *Nardone v. United State* 308 U.S. 341 (1940) ที่ได้ให้เหตุผลว่าเหตุที่ไม่ยอมรับฟังปืนของกลางก็เพื่อมุ่งหวังที่จะยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ เพราะถ้าเจ้าพนักงานตระหนักดีว่าการกระทำโดยมิชอบของตนจะมีผลทำให้พยานหลักฐานทุก ๆ ชิ้นที่ได้มารับฟังไม่ได้หมดแล้ว เจ้าพนักงานอาจไม่กล้ากระทำการเช่นนั้นอีก ถ้าจะไม่รับฟังเฉพาะพยานชิ้นแรกแต่ยอมให้รับฟังพยานหลักฐานชิ้นต่อ ๆ มาได้ ก็อาจจะไม่มีผลเป็นการยับยั้งอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบได้ และนอกจากนี้ ในคดี *Wong Sun v. United States* ก็ยังได้วินิจฉัยยืนยันในหลักของผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษเช่นเดียวกัน ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปลอมเป็นสายลับเกี่ยวกับการสืบสวนในความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นจำนวน 6 คน ได้เข้าไปในร้านให้บริการซักเสื้อผ้าของ Toy เพื่อหาตัว Toy โดยเจ้าพนักงานได้เข้าไปในเขตที่เป็นที่อยู่อาศัยด้านหลังร้านและเป็นที่พักนอนของภริยาและลูกของ Toy เจ้าหน้าที่ได้พบตัว

Toy และได้ใส่กุญแจมือ ต่อมา Toy จึงบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า Yee เป็นผู้ขายยาเสพติด เจ้าหน้าที่จึงไปพบ Yee ในทันที ซึ่งต่อมา Yee ได้ยอมมอบยาเสพติดคือ เฮโรอีนแก่เจ้าหน้าที่ และให้การนำไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าเฮโรอีนด้วยก็คือ Toy และ Wong Sun ซึ่งเป็นบุคคลที่สาม ศาลสูงสหรัฐได้ถือว่า คำให้การของ Toy ที่อยู่ในระหว่างการใส่กุญแจมือในห้องนอนและยาเสพติดที่ได้จาก Yee ซึ่งได้เพราะคำให้การของ Toy นั้นเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจรับฟังได้ เพราะถือว่าเป็นผลที่ได้มาจากการที่เจ้าพนักงานได้เข้าไปในห้องนอนของ Toy โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม หลักในเรื่องนี้ก็มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ แม้พยานหลักฐานชั้นหลังซึ่งได้มาเพราะพยานหลักฐานชั้นแรกที่มีขอบก็อาจสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ หากเป็นกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

1) กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานชั้นนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Inevitable Discovery) พยานชั้นหลัง (derivative evidence) ที่ได้มาเพราะพยานหลักฐานชั้นแรกอาจจะใช้รับฟังได้ ถ้าพยานชั้นหลังนั้นจะต้องถูกค้นพบอย่างแน่นอน แม้ว่าจะไม่มีการได้มาซึ่งพยานชั้นแรกก็ตาม เช่น ถ้าบันทึกของ ก. ระบุว่าเขาเป็นของกลางไปทิ้งไว้ในตู้ไปรษณีย์ป็นของกลางนั้นอาจรับฟังได้ เพราะมีระเบียบบังคับให้พนักงานไปรษณีย์ต้องนำสิ่งของแปลกปลอมต่าง ๆ ส่งให้เจ้าพนักงานตำรวจโดยเร็วเมื่อพบสิ่งของนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เจ้าพนักงานก็ต้องได้พบปืนของกลางนั้นอย่างแน่นอน แม้ว่าจะไม่ทราบถึงที่ซ่อนของปืนนั้นจากบันทึกของ ก. ที่ได้มาเพราะการค้นบ้าน ก. อันมีขอบก็ตาม

2) กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานชั้นนั้นจากแหล่งอิสระ (Independent Source) พยานชั้นหลังอาจใช้รับฟังได้ ถ้าอัยการสามารถพิสูจน์ได้ว่าจะมีการค้นพบพยานชั้นหลังอยู่นั้นเองจากแหล่งหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพยานชั้นแรกนั้น เช่น ตามกรณีบันทึกของ ก. ข้างต้น ถ้าอัยการสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลการสืบสวนสอบสวนของตำรวจจะนำไปสู่การค้นพบเป็นของกลางนั้นอยู่แล้ว เช่น ตำรวจได้สอบปากคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ตอนที่จำเลยนำปืนไปทิ้ง และตำรวจพอจะทราบแล้วว่า ปืนนั้นอยู่ที่ใด ซึ่งในที่สุดตำรวจก็คงจะหาปืนนั้นพบ แม้ว่าจะไม่มีการค้นพบและยึดบันทึกส่วนตัวของ ก. ก็ตาม

3.1.8 บทสรุปหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากกรณีที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดเห็นได้ว่า หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นมีทั้งผลดีและผลเสียด้วยกันอยู่ในตัว ซึ่งผลดีของการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็คือ เป็นการคุ้มครองหรือให้หลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างแท้จริง อันมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่ง คือ การยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานล่วง

ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังที่ท่านผู้พิพากษา Clark ที่ได้ให้ความเห็นในคดี Mapp v. Ohio ที่เห็นว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะทำลายรัฐได้รวดเร็วไปกว่าการที่รัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐเอง หรือสิ่งที่เลวร้ายไปกว่านั้นคือการที่รัฐไม่เคารพบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นต้นกำเนิดของรัฐเอง

อย่างไรก็ตาม หากมีการใช้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอย่างเคร่งครัดจนเกินไปแล้ว ก็อาจส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการควบคุมป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพที่ลดน้อยลง อาชญากรรมก็มีโอกาสรอดพ้นจากการถูกลงโทษ เพราะการมีบทตัดพยานหลักฐานที่เคร่งครัดจนเกินไปโดยเฉพาะในคดีบางประเภทพยานหลักฐานบางชิ้นมีความสำคัญมากที่จำเป็นจะต้องเสนอต่อศาล เพื่อใช้ในการวินิจฉัยความผิดพลาดของจำเลย เช่น ในคดียาเสพติดหรือ คดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน คดีความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธ เป็นต้น พยานหลักฐานไม่ได้เสียแล้วก็ยอมเป็นการบังคับให้พนักงานอัยการจำต้องถอนฟ้องคดีนั้นไปด้วยในตัว เพราะถ้าฟ้องร้องต่อไป ศาลก็ยอมที่จะยกฟ้องอยู่นั่นเอง ซึ่งผลสุดท้ายก็คือผู้กระทำความผิดก็จะถูกปล่อยตัวไปในที่สุด กับทั้งมีข้อที่น่าสังเกตว่าการที่ศาลถือหลัก The Exclusionary Rule โดยเคร่งครัดจนเกินไปแล้วก็ยอมส่งผลต่อการสร้างเทคนิคในการต่อสู้คดีอย่างเห็นได้ชัดขึ้นมาโดยไม่จำเป็นเพราะทนายความจำเลยอาจยื่นคำร้องคัดค้านพยานหลักฐานอย่างไม่มีมูล ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วเจ้าพนักงานตำรวจอาจได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ ดังที่ผู้พิพากษา Cadozo ได้กล่าวไว้ในคดี People v. Defore²¹ ที่ว่าอาชญากรจะต้องถูกปล่อยตัวไปเพราะเหตุที่ตำรวจทำผิดพลาดได้

จากกรณีดังกล่าวนี้ จึงทำให้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากนักกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ในประเด็นนี้ท่านศาสตราจารย์วิกเมอร์ (Wigmore) ผู้ซึ่งเป็นปรมาจารย์กฎหมายลักษณะพยานของสหรัฐอเมริกาที่ล่วงลับไปแล้ว ได้กล่าววิจารณ์อย่างตรงจุดว่า “การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานมิได้มีผลเป็นการคุ้มครองราษฎรผู้บริสุทธิ์ซึ่งถูกค้นโดยมิชอบหรือมีผลเป็นการลงโทษเจ้าพนักงานผู้กระทำกรอันมิชอบแต่ประการใดเลย ตรงกันข้ามการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานกลับเป็นการให้รางวัลแก่ผู้กระทำผิดซึ่งถูกค้นโดยมิชอบนั้น เพราะการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มา อาจมีผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการปลดปล่อยตัวไปได้ ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการลงโทษสังคม โดยการปล่อยผู้กระทำผิดไปอยู่ในสังคมนั้นต่อไปอีก”

²¹ 242N.Y.13(1926) อ้างถึงใน ชลลดา จินตเสถียร, ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 29.

นอกจากนี้ การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานอาจมีผลกระตุ้นให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบบางอย่างมากขึ้นไปอีก เพื่อต้องการให้การจับ การค้น หรือยึดนั้นชอบด้วยกฎหมายในสายตาของศาล เพราะเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ผู้ที่รู้ข้อเท็จจริงหรือความจริงที่ดีที่สุดก็คือเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการจับ ค้น หรือยึดนั่นเอง ดังนั้น เพื่อให้ศาลเห็นว่วิธีการที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจอาจกระทำการบางอย่างที่เป็นการมิชอบได้ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีการทำวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา²² พบว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้จงใจให้การเท็จอยู่เป็นประจำ เช่น มักมีการกล่าวอ้างอยู่เสมอว่า “ของกลางตก” (Dropsy case) เพราะจำเลยทิ้งพยานหลักฐานของกลาง (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นยาเสพติด) ในที่สาธารณะทันทีที่จำเลยเห็นเจ้าพนักงาน

การที่เจ้าพนักงานตำรวจให้การไปเช่นนั้น ก็เพื่อที่จะให้ศาลเห็นว่าเจ้าพนักงานไม่ได้กระทำการอันมิชอบ เพราะได้ของกลางมาจากการเก็บตกมิได้เกิดจากการค้นหรือยึดแต่ประการใดทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว เจ้าพนักงานอาจได้พยานหลักฐานนั้นมาจากตัวจำเลยด้วยวิธีการค้นอันมิชอบด้วยกฎหมายก็ได้ หรือ สิ่งที่เลวร้ายที่สุด คือ นอกจากนั้นแล้วในบางกรณีเจ้าพนักงานตำรวจอาจแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบโดยการสมคบกับผู้กระทำความผิดด้วยความจงใจในการจับ ค้น หรือยึด พยานหลักฐานจากผู้กระทำความผิดอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยานหลักฐานชิ้นนั้นต้องเสียไปเพราะการจับ การค้น หรือการยึดที่มิชอบนั้นกับทั้งได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยที่รุนแรงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า หลัก Exclusionary Rule ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ²³ การที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาอ้างว่าหลักนี้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญก็เพราะขาดศรัทธาในระบบความยุติธรรมทางอาญาของศาลแห่งมลรัฐต่าง ๆ จึงรวบอำนาจเข้าสู่ศาลแห่งสหรัฐ เพราะหาก Exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ คดียอมมีประเด็นข้อพิพาทว่า เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งศาลแห่งรัฐย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษา

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการเสนอแนะว่า หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงควรที่จะเปลี่ยนกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการไม่รับฟังพยานหลักฐานเสียใหม่เพื่อเป็นการแก้ไขสถานการณ์ที่ตึงเครียดดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ภาค 5 แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอ

²² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ "หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา", นิติศาสตร์, 9(ธันวาคม 2521) 133.

²³ จิรนิติ หะวานนท์ "หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน", ศาลพาห 3(พฤษภาคม-มิถุนายน 2527), 43.

ทางออกไว้ในคดี *United States v. Williams* โดยการเพิ่มเติมข้อยกเว้น²⁴ ในเรื่องความสุจริต Good Faith Exception ว่าศาลไม่นำหลัก Exclusionary Rule มาตัดพยานหลักฐานในกรณีที่มีการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของจำเลยนั้นเป็นการกระทำที่เจ้าพนักงานได้เชื่อโดยสุจริตอย่างมีเหตุผลว่า เจ้าพนักงานผู้นั้นมีอำนาจที่จะกระทำ ได้ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏเป็นเช่นนั้นแล้ว หลักในเรื่อง Exclusionary Rule ย่อมไม่มีผลเป็นการยับยั้งการกระทำดังกล่าวได้เลย ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าวนี้เป็นข้อยกเว้นที่เดินตามแนวความคิดของผู้พิพากษา White ที่ได้เคยทำความเห็นแย้งไว้ในคดี *Stone v. Powell* 428 U.S. (1967)

ในที่สุด ข้อยกเว้นในเรื่องความสุจริตนี้ ต่อมาก็ได้รับการยอมรับ โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งก็ได้ตัดสินโดยผู้พิพากษา White นั้นเอง ในคดี *United States v. Leon* 468 U.S. 897 (1984) อันเป็นคำพิพากษาที่เป็นบรรทัดฐานต่อมาจวบจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แม้หลัก Exclusionary Rule จะมีข้อยกเว้น ในเรื่องของหลัก Good Faith Exception แต่ข้อยกเว้นดังกล่าวนี้ ก็มีข้อวิจารณ์ว่า มีลักษณะของการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นอรรถวิสัยในการที่ต้องหยั่งรู้สภาวะจิตใจของเจ้าพนักงานในขณะที่มีการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือมี แต่เพียงเจ้าพนักงานผู้ทำการตรวจค้น จับหรือยึด เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่รู้สภาวะจิตใจ ดังนี้ จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานใดมาพิสูจน์ว่าเจ้าพนักงานสุจริตหรือไม่สุจริตนั่นเอง

3.2 ข้อพิจารณาในการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในแต่ละประเภทของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 พยานหลักฐานที่ค้นหรือยึดมาได้อันเนื่องมาจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่เกิดโดยมิชอบ ศาลอเมริกันวางหลักไว้แน่นอนว่าพยานเช่นนี้รับฟังไม่ได้ โดยให้เหตุผลว่าเมื่อต้นตอหรือแหล่งกำเนิดที่ทำให้ได้พยานมาเป็นสิ่งที่ไม่ชอบแล้ว พยานนั้นก็ย่อมเป็นสิ่งที่มิชอบไปด้วยเปรียบเทียบผลไม้อันเกิดจากต้นไม้ที่เป็นพิษ ผลนั้นย่อมพิษร้ายด้วย (The Fruit of a Poisonous Tree Doctrine) ถ้าศาลยอมรับฟังพยานที่ได้มาโดยวิธีนี้แล้ว ย่อมส่งเสริมให้ตำรวจใช้วิธีนอกกฎหมายแสวงหาพยานหลักฐานมาประกอบคดี ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง เช่น คดี *Brewer v. Williams* พนักงานสอบสวนลวนปฏิเสศไม่ให้ผู้ต้องหาพบทนายความ ต่อมาผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ คำรับสารภาพนั้นนำไปสู่การค้นพบศพผู้ตาย ทั้งคำรับสารภาพและศพผู้ตายล้วนเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ คดี *Wong Sun v. United States*, 371 U.S. 471 เจ้าพนักงานจับกุม

²⁴ จิรนิติ หะวานนท์, "หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน," หน้า 44.

ผู้ต้องหาโดยละเมิดสิทธิตาม The Fourth Amendment ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพชั้นจับกุม คำรับสารภาพนำไปสู่การค้นพบยาเสพติดให้โทษ ทั้งคำรับสารภาพและยาเสพติดให้โทษไม่เป็น พยานหลักฐานที่รับฟังได้ในคดี²⁵

3.2.2 พยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากเจ้าพนักงานทำการจับ ค้น หรือ ควบคุมตัวบุคคลโดยพลการ ในอเมริกา ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่านอกจาก พยานหลักฐานที่ได้มาโดยตรงจากการค้นโดยมิชอบจะรับฟังมิได้แล้ว พยานหลักฐานอื่น ๆ ที่สืบ เนื่องมาจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบนั้นก็รับฟังไม่ได้เช่นเดียวกัน เรียกว่า fruit of the poisonous tree กล่าวคือถือว่าการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอย่างหนึ่งโดยฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ เป็นต้นไม้พิษ ส่วนพยานหลักฐานที่ได้สืบเนื่องมาจากพยานหลักฐานชิ้นแรก เป็นผลไม้ของต้นไม้ พิษนั้นซึ่งต้องห้ามรับฟังด้วย

เจ้าหน้าที่ตำรวจหยุดรถของบุคคลหนึ่งในข้อหาขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร ซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อย การฝ่าฝืนกฎจราจรเป็นเหตุผลเดียวที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นรถ ไม่มีอะไร บ่งชี้ว่าคนขับรถยุ่งเกี่ยวหรือมีข้อเชื่อมโยงเรื่องยาเสพติด และไม่มีพฤติการณ์อื่น ๆ ให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจมีเหตุอันเชื่อว่าในรถคันนั้นมีพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด ถือว่าเป็นการตรวจค้นที่ มิชอบด้วยกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ตำรวจพบัญชาที่เป็นพยานหลักฐานในคดี ซึ่งรวบรวมจากการ ตรวจค้นครั้งนี้จะต้องถูกตัดออกจากพยานหลักฐานในคดี

3.2.3 พยานหลักฐานที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ ข้อนี้ศาลแห่งสหรัฐ ขยายหลัก The Exclusionary Rule คุ้มครองบุคคลที่ถูกสอดดักฟังทางวิทยุ หรือลอบมองดูทาง โทรภาพด้วย (คดี Olmstead v. United States, 277 U.S. 438 และ Katz v. United States, 389 U.S. 347) ในสหรัฐจึงมีหลักแน่นอนว่าพยานเช่นนี้รับฟังไม่ได้ตามหลักผลไม่เป็นที่ (The Fruit of a Poisonous Tree Doctrine) เหตุผลก็เพราะว่าการลักลอบหรือแอบฟังโทรศัพท์นั้นเป็น การไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อต้นตอหรือแหล่งกำเนิดที่ทำให้ได้พยานมาเป็นสิ่งที่ไม่ชอบแล้ว การ บันทึกคำสนทนาก็ไม่ชอบตามไปด้วยเปรียบเสมือนผลไม้ที่งอกขึ้นจากต้นไม้ที่เป็นพิษ ผลไม้นั้นย่อม มีพิษร้ายด้วย

3.2.4 พยานหลักฐานที่ได้จากการล่อให้กระทำความผิด ในอเมริกามีคดี Moore v. United States, 429 U.S. 20, 97 S.Ct.29 (1976) ตำรวจได้ข่าวจากสายลับก่อนการ จับกุมว่า จำเลยกับพวกมีเฮโรอีนไว้ครอบครองในอพาร์ทเมนต์ของจำเลย ตำรวจจึงขอมหายศาล

²⁵ จิรนิติ หะวานนท์, "หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบ ระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน," หน้า 20.

และเข้าไปในอพาร์ทเมนต์ดังกล่าว พบจำเลยกับพวกอีกหลายคนนอนอยู่ข้างโต๊ะกาแฟในห้องนั่งเล่น โดยมีถุงเฮโรอีนบนและใต้โต๊ะกาแฟนั้นประเด็นในส่วนของความผิดของจำเลยคือ โจทก์ต้องการนำสืบว่าที่เกิดเหตุเป็นอพาร์ทเมนต์ของจำเลยเพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีความเกี่ยวข้องกับเฮโรอีนของกลางโดยตรง แต่พยานหลักฐานของโจทก์ กลับไม่ปรากฏว่าจำเลยมีชื่อเป็นเจ้าของอพาร์ทเมนต์นั้น และโจทก์ก็ไม่มีพยานยืนยันว่าจำเลยมาพักที่ อพาร์ทเมนต์ดังกล่าวเป็นประจำ

โจทก์จึงนำสืบตำรวจเบิกความยืนยันว่าสายลับสืบทราบที่จำเลยพักที่อพาร์ทเมนต์ดังกล่าวเป็นประจำ และเป็นเจ้าของเฮโรอีนของกลาง ศาลสูงสุดสหรัฐวินิจฉัยว่ากรกล่าวอ้างคำกล่าวนอกศาลของสายลับในประเด็นความเป็นเจ้าของอพาร์ทเมนต์ของจำเลยนั้น เป็นพยานบอกเล่าและเป็นพยานบอกเล่าที่ไม่เข้าข้อยกเว้นที่จะรับฟังโดยให้เหตุผลว่า “การปล่อยให้สายลับพยานหลักฐานเช่นนี้เท่ากับเป็นการตัดสินคดีของจำเลยในการได้ถามคำถามสายลับดังกล่าว คำพูดของสายลับที่ว่า Moore’s apartment นั้นหมายความว่าอย่างไร และเข้าใจหรือสรุปจากข้อเท็จจริงอะไร เหตุที่สายลับเชื่อว่าเป็นอพาร์ทเมนต์ของจำเลยหรือจำเลยอยู่เป็นประจำนั้นเพราะอะไรและมีเหตุผลเพียงพอหรือไม่ นอกจากนี้การรับฟังพยานบอกเล่าดังกล่าว ยังเป็นการตัดสินคดีของจำเลยที่จะพิสูจน์ว่าสายลับจำหรือเข้าใจผิดพลาดหรือไม่น่าเชื่อถือ...”

3.3 ข้อยกเว้นในการรับฟังพยานหลักฐานตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเทียบเคียงหลักกฎหมายในการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อยกเว้นในการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226/1 นั้นมีข้อยกเว้นในการที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังได้อยู่หลายประการผู้วิจัยจึงนำมาเปรียบเทียบกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.3.1 คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีข้อยกเว้นสำหรับหลักฐานไม้ของต้นไม้พืษกล่าวคือ พยานหลักฐานชั้นหลัง (derivative evidence) ซึ่งได้มาจากพยานหลักฐานชั้นแรก

มิชอบโดยหลักห้ามรับฟัง แต่ในบางกรณีอาจใช้รับฟังในคดีได้ เพราะพยานหลักฐานนั้นมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ในตัวของมันเอง หากเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้²⁶

1) กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานชิ้นนั้นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ (inevitable discovery) พยานชิ้นหลัง ที่ได้มาเพราะพยานชิ้นแรกอาจจะใช้รับฟังได้ ถ้าพยานชิ้นหลังนั้นจะต้องถูกค้นพบอย่างแน่นอนจากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานแม้ว่าจะไม่มีการได้มาซึ่งพยานชิ้นแรกก็ตาม เช่น ถ้าบันทึกของ ก. ระบุว่า เอาปืนของกลางไปทิ้งไว้ในตู้ไปรษณีย์ ปืนของกลางนั้นอาจรับฟังได้เพราะมีระเบียบบังคับให้พนักงานไปรษณีย์ต้องนำสิ่งของแปลกปลอมต่าง ๆ ส่งให้เจ้าพนักงานตำรวจโดยเร็วเมื่อพบสิ่งของนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เจ้าพนักงานก็ต้องได้พบปืนของกลางนั้นอย่างแน่นอน แม้ว่าจะไม่ทราบถึงที่ซ่อนของปืนนั้นจากบันทึกของ ก. ที่ได้มาเพราะการค้นบ้าน ก. อันมิชอบก็ตาม ข้อยกเว้นนี้ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ในคดี Nix v. Williams, 467 U.S. 431 (1984) ในคดีนี้มีการค้นพบผู้เสียชีวิตจากการฆาตกรรมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่พบศพผู้เสียชีวิตจากปากคำของจำเลย ซึ่งเป็นการได้ข้อมูลมาโดยมิชอบ อย่างไรก็ตามแม้จะไม่ได้ข้อมูลนั้นมาจากปากคำของจำเลย ก็จะต้องมีการค้นพบศพผู้เสียชีวิตอย่างแน่นอนเพราะอาสาสมัคร 200 คนกำลังลงมือค้นหาศพในบริเวณนั้นอยู่พอดี

2) กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานหลักฐานนั้นจากแหล่งอิสระ (independent source) ข้อยกเว้นนี้ผู้พิพากษา Holmes ได้กล่าวไว้ในคดี Silverthorne Lumber Co. v. United States, 252 U.S. 385 (1920) ว่าพยานชิ้นหลังอาจใช้รับฟังได้ ถ้าพนักงานอันการสามารถพิสูจน์ได้ว่าจะมีการค้นพบพยานชิ้นหลังนั้นเองจากแหล่งหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับพยานชิ้นแรกนั้น เช่น ตามกรณีบันทึกของ ก ข้างต้น ถ้าพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลการสืบสวนสอบสวนของตำรวจจะนำไปสู่การค้นพบปืนของกลางนั้นอยู่แล้ว แม้ว่าจะไม่มีการค้นและยึดบันทึกส่วนตัวของ ก. มากก็ตาม กล่าวคือ ตำรวจได้สอบปากคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ตอนที่จำเลยนำปืนไปทิ้งและตำรวจพอจะทราบแล้วว่าปืนนั้นอยู่ที่ใด ซึ่งในที่สุดตำรวจก็คงจะหาปืนนั้นพบ แม้ว่าจะไม่มีการค้น และยึดบันทึกส่วนตัวของ ก. ก็ตาม

ต่อมาได้มีคดีที่วินิจฉัยยืนยันหลักนี้อีกหลายคดี เช่น คดี United States v. Crews, 445 U.S. 463 (1980) วินิจฉัยว่าถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ค้นพบพยานหลักฐานชิ้นหนึ่งในระหว่างการค้นโกดังเก็บสินค้า ซึ่งเป็นการค้นโดยมิชอบ แต่ภายหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้

²⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, "หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา", หน้า 129 – 130.

ค้นพบพยานหลักฐานขึ้นเดียวกันนั้นอีกจากการค้นภายหลังซึ่งเป็นการค้นที่ชอบ พยานหลักฐานที่ได้มานั้นรับฟังได้

นอกจากนั้นศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยในคดี *Murry v. United States*, 487 U.S. 533 (1988) อีกว่า การค้นครั้งที่สองนั้นจะต้องเป็นอิสระโดยเด็ดขาดจากการค้นครั้งแรกโดยไม่มีความเกี่ยวเนื่องใด ๆ ต่อกันเลย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีเหตุอันควรสงสัยว่าในโกดังเก็บสินค้ามีของผิดกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะยื่นคำร้องต่อศาลให้ออกหมายค้นโกดังนั้นได้ทันทีอยู่แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ไปค้นโกดังนั้นเสียก่อนที่จะมีการขอให้ศาลออกหมายค้น ซึ่งในการค้นที่ผิดกฎหมายนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้พบของผิดกฎหมายอยู่ในโกดังเก็บสินค้านั้นจริง เมื่อพบแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ออกไปจากโกดังนั้น และได้ไปร้องขอให้ศาลออกหมายค้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงซึ่งก่อให้เกิดเหตุอันควรสงสัยที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว ในการยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายค้นนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้อ้างถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับของผิดกฎหมายที่ตนได้พบในระหว่างการค้นโดยไม่ชอบนั้นเลย และเมื่อศาลได้ออกหมายค้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ไปค้นยังโกดังสินค้าดังกล่าว และยึดของผิดกฎหมายนั้นตามที่หมายได้ให้อ่านาไว้ คดีดังกล่าวนี้ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาวางหลักไว้ว่า พยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นตามหมายค้นเช่นนี้รับฟังได้หากโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปร้องขอให้ศาลออกหมายค้นนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากการที่ได้พบเห็นของผิดกฎหมายในระหว่างการค้นอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เพราะอย่างไรเสียเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องร้องขอให้ศาลออกหมายค้นอยู่นั่นเอง แม้ว่าจะไม่ได้เข้าไปในโกดังเก็บสินค้านั้นเลยก็ตาม

3.3.2 พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีคดีหนึ่ง²⁷ เป็นอาชญากรที่ทำอาชญากรรมข้ามชาติหนีข้ามพรมแดนประเทศสหรัฐอเมริกาไปประเทศเม็กซิโก แต่ตำรวจอเมริกากลับข้ามตามไปจับตัวคนร้ายกลับเข้ามาในดินแดนอเมริกาแล้วส่งศาล จำเลยอ้างว่าการจับกุมทำในดินแดนของรัฐอื่น ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐเข้าไปส่องล้าอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น เป็นการจับกุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายปรากฏว่าศาลสหรัฐพิพากษาลงโทษจำเลย โดยบอกว่าการกระทำผิดของจำเลยที่กระทำต่อสังคมและสังคมโลกนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนแล้ว ศาลเห็นว่า คดีนี้ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวมาลงโทษจำเลย ศาลจึงลงโทษจำเลย และวางข้อกำหนดไว้ว่า เป็นเฉพาะคดีนี้เท่านั้นไม่ใช่มาตรฐานทั่วไป

²⁷ มโน ขอสรีสาคร, "การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ ค้น ยึด โดยมีขอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีพยานวัตถุและพยานเอกสาร," หน้า 39 – 42.

3.3.3 ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีช้อยกเว้นให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยความสุจริตใจว่าตนทำถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เรียกหลักการดังกล่าวว่า หลักสุจริต หรือหลัก good faith²⁸ ซึ่งก่อนที่จะเกิดหลักนี้ขึ้นผู้พิพากษา White แห่งศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้เคยทำความเห็นแย้งไว้ในคดี Stone v. Powell, 428 U.S. 465 (1967) ว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 ควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างมาก เพื่อมิให้มีการใช้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานนี้แก่กรณีพยานหลักฐานซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มาโดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตของเจ้าหน้าที่นั่นเองว่าตนได้ปฏิบัติถูกต้องนั้นก็มีความเชื่อที่มีเหตุผล

ในคดีดังกล่าวผู้พิพากษา White ได้กล่าวว่า เป็นเรื่องไร้เหตุผลที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานในกรณีเช่นนี้ เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยความสุจริตใจว่าตนทำถูกต้องตามกฎหมายแล้ว การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่ในกรณีเช่นนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลในการยับยั้งมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำโดยมิชอบแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษา White ก็ได้กล่าวว่า อาจมีกรณีที่จะต้องไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบอยู่เหมือนกัน เช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อว่าหมายนั้นได้ออกมาโดยชอบ เช่น คำร้องของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ขอให้ศาลออกหมายมีข้อความที่เจ้าหน้าที่ผู้ร้องรู้อย่างแน่ชัดว่าเป็นเท็จ หรือหากไม่รู้ก็ถือว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการที่ไม่รู้ว่าข้อความนั้นเป็นเท็จ หรือกรณีที่หมายนั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นหมายที่บกพร่อง เช่น ไม่ระบุให้แน่ชัดถึงสถานที่ที่จะถูกค้น หรือสิ่งของที่จะถูกยึด กรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่สามารถกล่าวอ้างได้อย่างมีเหตุผลว่าหมายนั้นมีความถูกต้อง อีกกรณีหนึ่งก็คือ หากคำร้องขอให้ศาลออกหมายนั้นเป็นคำร้องที่เห็นได้ชัดว่าไม่มีเหตุอันควรสงสัยในการออกหมายเลย ถึงขนาดที่ว่า หากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเชื่อว่ามีเหตุอันควรสงสัยที่จะทำการค้นได้แล้ว ความเชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไร้เหตุผลอย่างสิ้นเชิง

แต่ช้อยกเว้นเรื่องหลักสุจริตดังกล่าวก็มีข้อวิจารณ์ว่า มีลักษณะของการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นอดีตวิสัยในการที่ต้องหยั่งรู้สภาวะจิตใจของเจ้าพนักงานในขณะที่มีการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ มีเพียงแต่เจ้าพนักงานที่ทำการตรวจค้น จับ หรือยึด เพียงผู้เดียวเท่านั้น

²⁸ มโน ชอศรีสาคร, "การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ ค้น ยึด โดยมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีพยานวัตถุและพยานเอกสาร," หน้า 42.

ที่รัฐสภาจะจิตใจ ดังนี้ จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานใดมาพิสูจน์ว่าเจ้าพนักงานสุจริตหรือไม่สุจริตนั่นเอง และยังมีข้อยกเว้นให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้ หากการกระทำโดยไม่ชอบของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความผิดพลาดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย โดยเรียกหลักนี้ว่า หลักความผิดพลาดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือหลัก harmless error²⁹ โดยหลักนี้เกิดขึ้นจากคำตัดสินของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในคดี Chapman v. California, 386 U.S. 18 (1967) และต่อมาได้มีคดี Arizona v. Fulminante, 499 U.S. 279 (1991) ให้เหตุผลว่าหลักนี้มีความมุ่งหมายที่จะรักษาวัตถุประสงค์หลักของการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งได้แก่ การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิด หรือความบริสุทธิ์ของจำเลย หลักนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อป้องกันกระบวนการดำเนินคดีอาญามีให้ต้องถูกกีดกีดร่อนไปโดยความผิดพลาดที่มีไม่ประเด็นสำคัญในคดี

หลักดังกล่าวหมายถึงการที่เจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานมาโดยละเมิดกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในข้อรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งไม่ถึงว่าเป็นการละเมิดสิทธิหลักตามรัฐธรรมนูญ พยานหลักฐานที่ได้มาจึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ หมายถึง พิจารณาการกระทำไม่ชอบของเจ้าพนักงานว่ามีลักษณะอย่างไร ระดับของความรุนแรงหรือความร้ายแรงของการกระทำของเจ้าพนักงานว่าเป็นการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานอย่างร้ายแรงหรือไม่เทียบกับความบกพร่องที่เกิดขึ้น ถ้าร้ายแรงมากก็ไม่ควรรับฟัง ถ้าร้ายแรงน้อยก็ควรรับฟัง เช่น ตำรวจเข้าไปค้นบ้านหรือไปค้นบริษัทเขาโดยมีหมายค้นเข้าไปโดยชอบ เขาหมายค้นให้คนในนั้นดู ปรากฏว่าในบ้านที่กตรวจค้นจับกุมอาจจะลี้มลงชื่อใครไปสักคน จะเห็นว่าความบกพร่องนี้ไม่ได้ก่อความเสียหายอะไร และก็มี ความร้ายแรงน้อยมาก ไม่ได้ทำให้เกิดความตกใจหวาดกลัวอะไรเลย เป็นการบกพร่องทางเทคนิค ซึ่งความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นก็น้อยมากก็ควรรับฟังพยานหลักฐานขึ้นนั้น และควรพิจารณาเรื่องความสุจริตของเจ้าพนักงานด้วย คือหากเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยความสุจริตใจว่าตนทำถูกต้องตามกฎหมายแล้ว การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่ในกรณีเช่นนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลในการยับยั้งมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำโดยมิชอบแต่อย่างใด แต่หากเจ้าพนักงานมีการกระทำโดยทุจริตอย่างชัดแจ้งหรือมีการกระทำที่ชั่วร้ายมาก มีความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐาน

²⁹ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, "หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา," หน้า 131.

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีคดี United States v. Leon³⁰ เป็นกรณีที่ผู้พิพากษาออกหมายค้นโดยมิได้พิจารณาความอ่อนของข้อมูลในบันทึกคำให้การ อันเป็นการออกหมายค้นที่มีขอบ ศาลสูงเห็นว่ากรณีนี้มีใช่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมีขอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เป็นเรื่องความบกพร่องของศาลในการออกหมายเอง จึงอยู่นอกขอบเขตของความมุ่งหมายในการตัดพยานจึงรับฟังพยานหลักฐานนั้นได้

เหตุผลของคดีนี้อธิบายว่า หลักการตัดพยานมีความมุ่งหมายจะยับยั้งการประพฤตินั้นมีขอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจมิใช่จะแก้ไขการล่วงละเมิดต่อรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ทุกอย่าง ข้อเท็จจริงที่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นบ้านของจำเลย และจับจำเลยหลังจากพบว่ามียาเสพติดจำนวนมากอยู่ในความครอบครอง การตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการตรวจค้นโดยมีหมายค้นที่ปรากฏภายหลังว่าไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ การออกหมายค้นคดีนี้เป็น การออกตามข้อมูลที่จัดให้มีโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ข้อมูลดังกล่าวอยู่ในบันทึกคำให้การเป็นข้อมูลที่อ่อนคือ เวลาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปสังเกตการณ์กับเวลาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจยื่นคำขอหมายค้นมันเน้นออกไปมาก แต่ก็ไม่มีหลักฐานแสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจนำความเท็จมาให้การ ผู้พิพากษาที่ออกหมายค้นไม่ได้พิจารณาความอ่อนของข้อมูลในบันทึกคำให้การ ถือว่าหมายค้นที่ออก ๆ ไปโดยไม่ชอบเพราะฉะนั้นต้องตัดพยานหลักฐานที่เป็นยาเสพติดที่ยึดมาจากบ้านของจำเลยออกจากการพิจารณาของศาล ศาลชั้นต้นก็ตัดพยานนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นก็ถูกยื่นโดยคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ แต่ศาลสูงสหรัฐกลับคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ โดยชี้ว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมได้มาในการตรวจค้นที่ได้ดำเนินการตามหมายที่ปรากฏภายหลังว่ามีข้อบกพร่องไม่ควรจะถูกตัดออกจากการพิจารณา

ศาลสูงของสหรัฐให้เหตุผลว่า ความมุ่งหมายของหลักการตัดพยานคือเพื่อยับยั้งไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจโดยมิชอบ เมื่อกรณีนี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เป็นเรื่องของความบกพร่องของศาลในการออกหมายเอง จึงอยู่นอกขอบเขตของความมุ่งหมายที่จะตัดพยาน เหตุผลอย่างนี้เป็นเหตุผลของฝ่ายข้างมาก แต่ก็มีความเห็นฝ่ายข้างน้อย ผู้พิพากษาฝ่ายข้างน้อยในศาลสูงซึ่งทำความเห็นแย้งว่า หลักกฎหมายนี้จะต้องอ้างไว้ทั้งบรรณภาพแห่งการรักษากฎหมายและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

³⁰ United States V. Leon, 468 U.S. 897 (1984), อ้างถึงใน ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน : พยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), หน้า 66.

คดี Arizona v. Evans³¹ เจ้าหน้าที่ศาลลงรายการในหมายจับโดยคำผิด ผิดคือไปใส่ชื่อจำเลยเข้า เจ้าหน้าที่ตำรวจหยุดรถของจำเลยในข้อหาเกี่ยวกับการจราจร และ ตำรวจค้นจำเลยโดยอาศัยข้อมูลในหมายจับซึ่งเป็นข้อมูลที่ผิดพบกัญชา ในการพิจารณาข้อหา มี กัญชาไว้ในความครอบครอง จำเลยขอให้ตัดพยานหลักฐานกัญชานี้ ศาลชั้นต้นของมลรัฐอริโซนา อนุญาต โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์มลรัฐอริโซนากลับ ศาลสูงมลรัฐอริโซนาพิจารณาคดีนี้ และชี้ ขาดพยานหลักฐานกัญชานี้ควรตัดออก โจทก์ฎีกาต่อศาลสูงสหรัฐ ศาลสูงสหรัฐชี้ขาดว่า พยานหลักฐานที่ยึดฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ในลักษณะเป็นผลของ ความบกพร่องทางธุรการไม่จำเป็นต้องถูกตัดจากการพิจารณา ศาลสูงสหรัฐย้ำด้วยว่ารัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 มีอยู่เพื่อพิทักษ์ต่อการก้าวล่วงของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่มีเหตุอันสมควร เท่านั้น

นอกจากกรณีความสุจริตเพราะหมายผิดพลาดแล้ว ยังมีกรณีที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือตามกฎหมายของมลรัฐ³² กล่าวคือ ในคดี Illinois v. Krull, 480 U.S. 340 (1987) ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่า หากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดย ยึดถือตามกฎหมายของมลรัฐแต่ต่อมากฎหมายนั้นถูกศาลวินิจฉัยในภายหลังว่าเป็นกฎหมายที่ขัด ต่อรัฐธรรมนูญการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจถือว่าการกระทำที่ชอบ เช่น เจ้าหน้าที่ ตำรวจทำการค้นเคสสถานโดยไม่มีหมายค้น แต่เป็นการค้นที่กฎหมายของมลรัฐนั้น ๆ อนุญาตให้ กระทำได้ ถือว่าเป็นการค้นที่ชอบ สิ่งที่ได้มาจากการค้นย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แม้ว่า ต่อมาภายหลังกฎหมายของมลรัฐที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการค้นนั้นจะถูกศาลสูงสุดของ สหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่าเป็นกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ตาม

ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาให้เหตุผลว่า การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานมี จุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งการกระทำอันมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือตามตัวบทกฎหมายของมลรัฐ ก็ถือว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้กระทำการใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย หากไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าว ก็หาจะมีผลเป็นการปราม หรือยับยั้งการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ ตำรวจแต่อย่างใด เพราะเจ้าหน้าที่มิได้กระทำการใด ๆ โดยมิชอบในขณะนั้น

อย่างไรก็ตามศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาก็ได้วางหลักไว้ด้วยว่า หาก บทบัญญัติของกฎหมายของมลรัฐนั้น ๆ มีสภาพที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีความรอบคอบควรจะรู้ว่าขัด

³¹ ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน : พยานหลักฐานที่ ต้องห้ามมิให้รับฟัง, หน้า 66 .

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 41 - 42.

ต่อรัฐธรรมนูญแล้ว การปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ ก็ย่อมเป็นการกระทำที่มีขอบหากมีการค้นเคหสถานตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ พยานหลักฐานที่ได้มาก็ย่อมรับฟังไม่ได้

คดี *Rochin v California*³³ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข้อมูลมาว่าผู้ต้องหากำลังขายยาเสพติดในบ้านของผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ตำรวจสามคนจึงไปที่บ้านของผู้ต้องหาซึ่งเป็นบ้านสองชั้นโดยมีผู้ต้องหาพักอยู่กับภริยา น้องชายและน้องสาว เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงพบว่า ประตูหน้าบ้านเปิดอยู่จึงได้เข้าไปและขึ้นไปชั้นสองของบ้านซึ่งเป็นห้องนอนของผู้ต้องหาและได้พบผู้ต้องหานั่งอยู่บนเตียงและภริยานอนอยู่ข้าง ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจมองเห็นยาสองเม็ดวางอยู่บนเตียงนอนจึงสอบถามว่ายาเป็นของใคร ทันใดนั้นเองผู้ต้องหาได้หยิบยาสองเม็ดดังกล่าวเข้าไปในปาก เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้กระโดดเข้าไปขัดขวาง เพื่อนำยาเสพติดดังกล่าวออกมา แต่ผู้ต้องหาได้กลืนลงไป

ต่อมาผู้ต้องหาถูกใส่กุญแจมือและนำตัวไปที่โรงพยาบาล สายยางที่มีลักษณะเป็นท่อขนาดเล็กถูกสอดใส่ทางปากของผู้ต้องหาผ่านไปยังช่องท้องและมีสารละลายผสมด้วยยาที่ทำให้อาเจียนถูกส่งผ่านท่อเข้าไป โดยการบังคับและฝืนความรู้สึกของผู้ต้องหา จนกระทั่งทำให้ผู้ต้องหาต้องอาเจียนและต่อมาพบมอร์ฟีนสองเม็ดภายหลังจากการที่ผู้ต้องหาอาเจียนออกมา ยาเสพติดที่ได้มานั้นถูกนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน ดังนั้นการที่เจ้าพนักงานทำให้ผู้ต้องหาอาเจียนออกมาโดยวิธีการบังคับและฝืนความรู้สึกของผู้ต้องหา เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งยาเสพติดประเภทมอร์ฟีนชนิดแคปซูลที่ผู้ต้องหาได้กลืนลงไปในห้องนั้น ศาลสูงปฏิเสธไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยถือว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงโหดร้าย จึงพิพากษายกฟ้องจำเลย เพราะการกระทำดังกล่าวฝ่าฝืนหลักการในศาสนาที่ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติและขัดกับความยุติธรรมในความรู้สึกของศาล และประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐไม่รับฟังพยานหลักฐานนี้ ก็เพราะเป็นการฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญนั่นเอง

3.3.4 ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้น ได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยโดยวิธีตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบออกจากสำนวนในการพิจารณาคดีแล้ว

³³ *Rochin v California* 342 U.S. 165 (1952), อ้างถึงใน ฐานิศร์ วรรณสุข, ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา : ศึกษากรณีสิ่งซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย, หน้า 42 - 43.

ยังมีมาตรการอื่น ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยดังนี้³⁴

1) มาตรการทางแพ่ง (civil remedies) ได้แก่ การฟ้องเรียกค่าเสียหาย (damage suit) หรือฟ้องให้ยับยั้งการกระทำ (injunctive relief) สำหรับการฟ้องเรียกค่าเสียหายนั้น ในระดับสหพันธรัฐมีอยู่สองวิธีการ วิธีการแรกคือ การฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยอาศัยมูลละเมิดตาม Federal Tort Claims Act วิธีที่สองคือ การฟ้องตามแนวทางคดีคำพิพากษาสูงคดี Bivena v. Six Unknown Name of Federal Bureau of Narcotics, 403 U.S. 388 (1971) ซึ่งเปิดโอกาสให้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาศัยอำนาจกระทำการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ในระดับมลรัฐ มาตรการฟ้องเรียกค่าเสียหายในมูลละเมิดก็อาจทำได้โดยระบบ Common Law แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายเฉพาะเหมือนในสหพันธรัฐ และยังมีกฎหมายซึ่งอนุญาตให้บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำที่ละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐสามารถฟ้องเจ้าหน้าที่ของมลรัฐในศาลของสหพันธรัฐได้ด้วย

ในส่วนการฟ้องคดีเพื่อให้ศาลมีมาตรการยับยั้ง (injunctive relief) นั้น สามารถทำได้ทั้งในระดับสหพันธรัฐและในมลรัฐ เช่นเดียวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยในส่วนของสหพันธรัฐจะทำได้ในกรณีที่เป็นกรณีก่อการก่อกวนเขตอำนาจหน้าที่ (Ultra Vires) หรือเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และสำหรับมลรัฐก็อาจทำได้โดยแนวปฏิบัติของ Common Law หรือโดยกฎหมายฉบับเดียวกับที่อนุญาตให้ฟ้องเรียกค่าเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ

มาตรการทางแพ่ง แม้จะมีช่องทางที่จะกระทำได้แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับตัดพยานหลักฐานออกจากพิจารณา เพราะเป็นการดำเนินการที่มีผลในขณะนั้นหรือในอนาคต แต่ไม่มีผลย้อนหลังไปในคดีนั้น เหมือนเช่นการตัดพยานหลักฐาน นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีข้อต่อสู้ได้หลายทาง เช่น การอ้างความคุ้มครองของรัฐ (sovereign immunity) ซึ่งทำให้การฟ้องร้องในทางแพ่งไม่สามารถทำได้ง่ายนัก

2) มาตรการทางอาญา สหพันธรัฐและมลรัฐต่างก็มีกฎหมายสำหรับลงโทษการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การจับที่ไม่ชอบ (false arrest) หรือกฎหมายเรื่องบุกรุก (trespass) แต่เนื่องจากการดำเนินคดีในทางอาญาต้องอยู่ภายใต้หลักการที่ว่ากฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด จึงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น เรื่องการจับที่ไม่ชอบก็ต้องพิสูจน์เจตนาให้ชัดเจน และตำรวจก็มักจะอ้างเรื่องขาดเจตนาเป็นข้อแก้ตัวเสมอ ส่วนการฟ้องบุกรุกก็ต้องพิสูจน์ว่า มีเจตนาจะเข้าไปรบกวนการครอบครองของเจ้าของ เป็น

³⁴ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2543), หน้า 158 - 161.

ต้น ทำให้วิธีการนี้ไม่เป็นที่นิยมนัก นอกจากการฟ้องในทางอาญาดังกล่าวแล้วยังสามารถดำเนินคดีฐานละเมิดรัฐธรรมนูญทั้งต่อเจ้าหน้าที่สหพันธรัฐและมลรัฐได้โดยตรงโดยกฎหมาย เช่นเดียวกับการฟ้องในทางแพ่งด้วยเป็นความผิดทางอาญาเช่นการค้นและการยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unlawful search and seizure) การได้มาซึ่งหมายจับโดยวิธีการที่ไม่ชอบ³⁵ (malicious procurement of a warrant) การกระทำที่เกินเขตอำนาจที่กำหนดในหมาย (exceeding the authority of warrant) เป็นต้น

3) มาตรการที่ไม่ใช่ทางกฎหมาย เช่น มาตรการตรวจสอบภายในโดยองค์กรของตำรวจเอง (internal review) ซึ่งหน่วยงานตำรวจเกือบทุกแห่งจะมีการรับคำร้องจากประชาชน (citizen complaints) ในบางเมืองนอกจากจะมีองค์กรตรวจสอบภายในหน่วยงานแล้วยังมีองค์กรตรวจสอบโดยประชาชน (civilian review boards) เช่น นิวยอร์ก มินิฮาร์โบร์ต เซนต์ปอล เป็นต้น และในบางแห่งยังมีองค์กรตรวจสอบที่เรียกว่า Ombudsman อีกด้วย

องค์กรตรวจสอบนี้ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องของประชาชนที่ร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบของตำรวจ และอำนาจเรียกให้ตำรวจผู้ถูกร้องเรียนมาชี้แจงข้อกล่าวหา ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับที่กำหนดไว้ในแต่ละรัฐ ผลของการพิจารณาขององค์กรนี้ จะส่งไปที่หัวหน้าตำรวจ เพื่อพิจารณาโทษแก่ตำรวจผู้กระทำผิดจริงตามที่ถูกร้องเรียน ซึ่งอาจมีผลต่อเงินเดือน หรือการจ้างตำรวจผู้นั้น กรณีการลงโทษถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องได้รับการลงโทษจากพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนต่อการละเมิดนั้น ๆ เหมือนดังเช่นอาญากรรมทั่วไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การกระทำของเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการตรวจสอบทุก ๆ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิด Fourth Amendment, ประวัติของเจ้าหน้าที่ในการล่วงละเมิด Fourth Amendment และสำนวน Fourth Amendment ของแผนกที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นทำงานอยู่ เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ที่กระทำความผิดพลาดโดยสุจริตเป็นครั้งแรกจะไม่จำเป็นที่จะได้รับการลงโทษเช่นเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งเป็นที่ทำที่เจตนาบุกรุกบ้านของจำเลยและรื้อค้นลิ้นชักของจำเลยในเวลาที่ดี

การพิจารณาอันดับแรกและสำคัญที่สุดในการกำหนดการลงโทษของเจ้าหน้าที่ที่กระทำการผิดกฎหมายคือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการละเมิดหลัก Fourth Amendment ที่เป็นประเด็นอยู่ ความชั่วร้ายในพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อจำเลยเป็นกุญแจสำคัญในการพิจารณา เจ้าหน้าที่ตำรวจเจตนารังควานจำเลยหรือไม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจรังควานจำเลยเนื่องจาก

³⁵ ดู 18 U.S.C.A. Section 2235. อ้างถึงใน ซลลดา จินตเสถียร, ข้อยกเว้นการห้ามรับพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 29.

การแบ่งเชื้อชาติ ศาสนา หรือ เพศ หรือไม่ เจ้าหน้าที่เจตนาที่จะเพิกเฉยต่อขั้นตอนของกรมในการตรวจค้นและยึดทรัพย์สินในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นควรจะรู้ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการละเมิดสิทธิ Fourth Amendment ของผู้ต้องสงสัยหรือไม่ หรือว่า ในขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังติดตามผู้ต้องสงสัยอยู่ได้กระทำการตัดสินใจอย่างเร่งด่วน ซึ่งในภายหลังถูกพบว่าไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำที่ก้าวร้าวและรุนแรง ของเจตนาในการกระทำที่ผิดกฎหมาย มีอาจที่จะเป็นที่ยอมรับได้ และเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวควรจะต้องได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง ในทางตรงกันข้ามการกระทำที่ผิดพลาดโดยสุจริตควรจะได้รับ การยอมรับว่าเป็นความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ที่กระทำการผิดกฎหมายผู้นั้น การลงโทษด้วยการให้ แก่ไขความรู้ก็ควรจะเป็นการพอเพียงแล้ว

การพิจารณาที่สำคัญอีกอย่างในการตัดสินระดับที่เหมาะสมของการให้ความรู้เพิ่มเติมหรือการลงโทษ จะเป็นประวัติที่ผ่านมาในการละเมิด Fourth Amendment ของเจ้าหน้าที่รูปแบบในการละเมิดของเจ้าหน้าที่เฉพาะรายแสดงให้เห็นอะไรหลายอย่าง ตั้งแต่ความไม่พอเพียงในการเข้าใจการกระทำที่เหมาะสมของตำรวจไปจนถึงเจตนาในการที่จะเพิกเฉยต่อสิทธิของจำเลย ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตามในการที่จะป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายได้อย่างประสพผลสำเร็จในอนาคต การลงโทษของเจ้าหน้าที่ควรจะต้องปรับให้เหมาะสมมูลเหตุจูงใจ (address the motivation) ที่แฝงอยู่ในรูปแบบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ ถ้าหากได้ปรากฏออกมาต่อหน้าผู้พิพากษาว่าเจ้าหน้าที่ได้ทำการละเมิดหลัก Fourth Amendment เป็นประจำถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะทราบว่าการกระทำของพวกเขาผิดกฎหมาย

ดังนั้น โทษทัณฑ์ที่เหมาะสมจะเน้นไปที่การลงโทษแทนที่จะเป็นการให้ความรู้เพิ่มเติม เจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้ทำการค้นหาหรือยึดทรัพย์สินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นครั้งที่สอง เนื่องจากความผิดพลาดที่สุจริตครั้งที่สองอาจจะต้องการแค่เข้าการฝึกอบรมในเรื่องของ Fourth Amendment อีกครั้งหนึ่ง และที่สำคัญประเด็นที่จะต้องส่งต่อคือที่ว่า การตรวจค้นและยึดทรัพย์สินโดยผิดกฎหมายเป็นการล่วงละเมิดกฎหมายและการกระทำในภายภาคหน้าที่เป็นเจตนาที่จะละเมิดกฎหมายจะต้องถูกทำโทษ ดังนั้น ประเภทของการลงโทษที่น่าจะเหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการผิดกฎหมายจะต่างกันไปตามความรุนแรงตามปัจจัยต่าง ๆ

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด หมายถึง ถ้าเจ้าพนักงานที่ล่วงละเมิดสิทธิอันทำให้ได้พยานหลักฐานมาถูกดำเนินคดีลงโทษไปแล้วก็ถือว่ามี การเยียวยาการกระทำไม่ชอบไปแล้วก็สามารถรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้เพราะการไม่รับฟังพยานที่ได้มาโดยมิชอบเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกลงโทษทางอื่นไปแล้ว ก็ไม่ต้องใช้มาตรการ

นี้อีก โดยการลงโทษเจ้าพนักงานที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นมีหลายกรณี ได้แก่

(1) เจ้าพนักงานอาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในข้อหาต่าง ๆ เช่น ความผิดต่อร่างกาย ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดฐานบุกรุก ความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เป็นต้น ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันมิชอบนั้นอาจจะร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน หรือเป็นโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลเองก็ได้

(2) เจ้าพนักงานผู้กระทำการอันมิชอบอาจถูกฟ้องเป็นคดีแพ่งในข้อหาละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้ และจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น

(3) เจ้าพนักงานดังกล่าวอาจถูกร้องเรียนทางวินัย ซึ่งจะต้องถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย อันจะมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าในอาชีพราชการของเจ้าพนักงานผู้นั้น โดยการลงโทษอาจจะแตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรงของการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น หากเจ้าพนักงานเหล่านั้นได้รับโทษแล้ว ก็อาจไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอีก

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีทางเลือกหลายประการในการตัดพยานหลักฐาน การค้นและยึดโดยผิดกฎหมายอาจจะเป็นการกระทำความผิดทางอาญา เจ้าหน้าที่ได้ทำการค้นโดยผิดกฎหมาย หรือการยึดอาจจะถูกฟ้องคดี อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องคดีเพราะเจ้าหน้าที่ได้ทำหน้าที่อย่างกระตือรือร้นมากเกินไปนั้นมีน้อยมาก เจ้าหน้าที่ที่ทำการค้นและยึดโดยผิดกฎหมายนั้นเป็นเรื่องวินัยภายในกรม อาจจะมีการสนับสนุนในบางเขตที่จะควบคุม และแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย อย่างไรก็ตาม การสั่งสอนทางวินัยนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นน้อยมาก³⁶ บุคคลที่ได้ถูกจับกุมโดยผิดกฎหมาย หรือได้ถูกรุกรานสิทธิส่วนบุคคลปกติแล้วเจ้าหน้าที่จะโดนฟ้องคดีละเมิดตามกฎหมาย หรือกฎหมายคอมมอนลอว์ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำการที่จะได้กระทำการละเมิดสิทธิ Fourth Amendment นั้นมีสิทธิที่จะถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย และเยียวยาในศาลมลรัฐ ตามกฎหมายมลรัฐว่าเรื่องสิทธิของเอกชน (42 USC section 1983) ขณะที่เจ้าหน้าที่มลรัฐนั้นได้กระทำการตามกฎหมายมลรัฐนั้นจะไม่ขึ้นอยู่กับเขตอำนาจตามบทบัญญัติ ศาลสูงได้พิพากษาว่าสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายในการละเมิดหลัก Fourth amendment เกิดขึ้นโดยปริยาย โดยไม่มีการรับประกัน และสิทธินั้นสามารถที่จะถูกบังคับได้โดยศาลมลรัฐ ในคดี *Bivens v. Six Unknown Named Agent of the Federal Bureau*

³⁶ John N. Ferdico. *Criminal procedure for the criminal justice professional*. (N.P. : Thomson Wadsworth, 2002), pp. 77 - 78.

of Narcotics³⁷ การฟ้องคดีตามมาตรา 1983 นั้นพบได้มากกว่า ในขณะที่เพราะศาลสูงของสหรัฐได้วางหลักว่าบทบัญญัติในมาตรานี้ได้กำหนดกลไกซึ่งใจทกในการฟ้องคดีนี้สามารถที่จะได้ค่าเสียหายถ้าชนะคดี นอกจากนี้ไม่ได้มีข้อจำกัดจำนวนเงินในการฟ้องตามมาตรา 1983 ทำให้การกระทำดังกล่าวที่นิยมกระทำมากกว่าการฟ้องคดีละเมิดตามกฎหมายภายในรัฐ ซึ่งปกติจะกำหนดข้อจำกัดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ไว้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาข้อกฎหมาย และในทางปฏิบัติหลายข้อได้ขัดขวางในการเรียกค่าเสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจมีข้อต่อสู้ทั่วไปที่ใช้ในการโต้แย้ง ข้อต่อสู้ที่สำคัญที่สุดคืออ้างว่าได้กระทำการโดยสุจริต เจ้าหน้าที่มลรัฐนั้นมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มกันจากหลัก เหตุทางภาวะวิสัยนั้นควรจะเชื่อว่า การค้นโดยไม่มีหมายนั้น ที่เป็นการละเมิดต่อหลัก Fourth Amendment นั้นได้รับการสนับสนุนเพราะได้กระทำการโดยมีเหตุอันควร หรือ โดยเป็นสถานการณ์ที่มีเหตุฉุกเฉิน ในคดี Anderson v. Creighton และในทางปฏิบัติ ผู้ที่ถูกจับกุม ค้น หรือยึด โดยผิดกฎหมายนั้นเป็นบุคคลเลขที่ถูกขุ่นไม่มีความสงสารให้ หรือ เป็นคนจนและไม่สามารถที่จะฟ้องคดีได้ ศาลสูงประเทศสหรัฐอเมริกาได้มุ่งเน้นการตัดพยานหลักฐาน จากการยึดพยานหลักฐานที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการฟ้องคดี ว่าเป็นหนทางเดียวที่เป็นผล บางคนได้โต้แย้งว่าปัจจุบัน กฎหมายละเมิดได้มีชดเชยค่าเสียหาย โดยไม่มีข้อจำกัดแล้ว ในการฟ้องคดีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งละเมิดสิทธิเอกชนในการรวบรวมพยานหลักฐานในการฟ้องคดีอาจจะเป็นทางเลือกอื่นทางนอกจากบทตัดพยานหลักฐานตามที่กล่าวมา

³⁷ 403 U.S. 388 (1971). อ้างถึงใน ชลลดา จินตเสถียร, ข้อยกเว้นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 29.